

LIITE OAO:N TOIMINTASUUNNITELMAAN 2020

Puheenjohtajan katsaus piirikokoukselle 13.11.2019

OAJ:n Ammatilliset Opettajat OAO ry:n toimii OAJ:ssa ammatillisia opettajia edustavana valtakunnallisena piirinä. Ammatillisilla opettajilla tarkoitetaan kaikkia OAO:n jäsenryhmiä. OAO:n ensisijainen tehtävä on ammatillisten opettajien aseman parantaminen ja eri jäsenryhmien tavoitteiden yhteensovittaminen. Tehtäväänsä OAO hoitaa niin, että se on aktiivisesti mukana OAJ:n sisällä erityisesti ammatillisia opettajia, mutta myös muuta opetusalaan koskevassa valmistelutyössä ja päätöksenteossa. OAO vaikuttaa myös OAJ:sta ulospäin ammatillisten asioiden edistäjänä. Näin OAO toimii myös vuonna 2020. OAO:n piirikokous hyväksyi syksyn 2018 piirikokouksessa vuosien 2019 – 2020 toimintasuunnitelman. Suunnitelmaa täsmennetään vuoden 2020 osalta syksyn 2019 piirikokouksessa. OAO toteuttaa omalta osaltaan myös OAJ:n toimintasuunnitelmaa OAO:n jäsenkunnan näkökulmasta.

OAO:n edunvalvonta koostuu koulutuspoliittisesta, tulo- ja palkkapolitiisesta ja järjestö- ja viestintäpoliittisesta edunvalvonnasta. Koulutuspolitiikalla vaikutamme opettajan työnteon edellytyksiin, esim. koulutuksen rahoituksen tasoon, opetushenkilöstön kelpoisuuksiin ja koulutusjärjestelmän kehittämiseen. Tulo- ja palkkapolitiikalla puolestaan vaikutamme palvelussuhteen ehtoihin. Ne muodostuvat palkkaus- ja työaikajärjestelmästä, palkkatasosta ja työhyvinvointiin liittyvistä asioista. Järjestöpolitiikka on esimerkiksi sitä mitä tapahtuu järjestörakenteen kehittämisessä, vaikutusmahdollisuuksissa, järjestäytymisasteessa ja OAO:n asemassa suhteessa muihin OAJ:n ryhmiin. Jos jokin edunvalvonnan osa-alue toimii huonosti, vaikuttaa se myös muiden osa-alueitten toimintaan. Jos rahaa on liian vähän, on vaikeaa saada korkeita palkankorotuksia tai koulutusjärjestäjälle mahdollisuuksia jakaa enemmän työaikaressurseja laadukkaaseen ammatilliseen koulutukseen järjestämiseksi.

KOULUTUSPOLIITTINEN EDUNVALVONTA

OAO:n piirikokous hyväksyi 5.8.2019 OAO:n päivitettyt koulutuspoliittiset tavoitteet, jotka tehtiin hallituskaudelle 2019 - 2023. Keväällä linjattiin, että koulutuspoliittiset tavoitteet päivitetään ja tarkastellaan syksyn 2019 piirikokouksessa. OAO:n hallitus on selvittänyt, miten KOPO-tavoitteemme näkyvät maan hallituksen hallitusohjelmassa.

Hallitusohjelmassa on useita OAO:n tavoitteiden mukaisia kirjauksia. Niiden toteutuminen edellyttää riittävää rahoitusta, jota ei vielä ole tiedossa kuin pieneltä osin. OAO:n tehtävänä on valvoa, että mahdollisimman moni tavoitteista toteutuu hallituskauden aikana.

Koulutuspolitiikkaan tarvitaan pitkäjänteisyyttä ja koko koulutusjärjestelmän kokonaisvaltaista tarkastelua. Maan hallitus on linjannut tekevänsä koulutusjärjestelmän

kokonaistarkastelun. Se laatii osaamisen ja oppimisen tiekartan vuodelle 2030. OAO haluaa olla mukana vaikuttamassa tiekartan suuntaan.

Oppivelvollisuuden pidentäminen tai kuten esim. opetusministeri asian ilmaisee, laajentaminen, on kirjattu hallitusohjelmaan ja on OAO:n ja OAJ:n tavoitteiden mukainen ja erittäin merkittävä linjaus. Jokainen tarvitsee vähintään toisen asteen tutkinnon ja sen mukaisen osaamisen selviytyäkseen yhteiskunnassa ja työelämässä. Laajentaminen edellyttää koko koulutusketjun tarkastelua ja riittäviä resursseja kaikissa ketjun vaiheissa. Esimerkiksi perusopetuksen on pystyttävä hoitamaan tehtävänsä niin, että toiselle asteelle tulevat osaavat perusasiat. Oppivelvollisuuden laajentaminen tarkoittaa myös erilaisia koulutuksen toteutustapoja ja esim. vapaan sivistystyön mahdollisuuksien täysimääräistä hyödyntämistä.

Maan hallituksen mukaan parlamentaarinen jatkuvan oppimisen uudistus toteutetaan. Jatkuva oppiminen ja koulutustason nosto tulevat olemaan iso haaste, mutta myös mahdollisuus koko OAO:n kentälle. Toisen asteen ja korkea-asteen ammatillinen koulutus ovat ketteriä toimijoita ja niillä on jo käytössä toimintatapoja, joilla työssä oleville ihmisille pystytään tarjoamaan osaamisen päivitystä ja uudistamista. Tavoitteet ovat kovat ja rahoitus on vielä ratkaisematta. Olemassa olevalla rahalla jatkuvaa oppimista ja koulutustason nostoa ei pystytä toteuttamaan. Ilman ammattikorkeakoulujen vankkaa panosta ei ole mahdollista saavuttaa 50 %:n tavoitetta korkeakoulutettujen määrässä.

Suomi tarvitsee huipputieteen rinnalle maailman parasta työelämäläheistä ammattiosaamista. Ammatillisen peruskoulutuksen ja ammattikorkeakoulujen huippuosaamisella vastataan työn murrokseen. Me teemme kehitystyön, jota maan hallitus vaatii. OAO korostaa ammatillisen väylän merkitystä. Toisen asteen ammatillisen koulutuksen on tuotettava sellainen osaaminen, jolla pystytään vastaamaan muuttuvan työelämän haasteisiin. Samalla taataan se, että ammatillinen väylä pysyy ja kehittyy korkeakouluopintoihin johtavana väylänä halukkaille. Ammatillisen peruskoulutuksen toimintaedellytysten on oltava kunnossa. Ammatillisen koulutuksen uudistus, reformi, on vielä alkuvaiheessa. Nyt jo nähdään isoja haasteita. Opiskelijoiden oppimisessa on puutteita. Nuoret eivät ole niin itseohjautuvia kuin poliittiset päättäjät ja virkamiehet olettavat, eivätkä työpaikat selviydy niille annetusta tehtävästä osana koulutusjärjestelmää. Tästä ammatilliset opettajat varoittivat uudistusta suunniteltaessa, mutta meitä ei uskottu. Nyt tarvitaan rahoituksen palauttamista leikkauksia edeltävälle tasolle ja rauhaa keskittyä oleelliseen, opiskelijoiden oppimisen varmistamiseen.

Eri asteiden ammatillisen koulutuksen rahoitus on edelleen riittämätön tehtävien laadukkaaseen toteuttamiseen. Lupauksia rahoitustason palauttamiseen on, mutta toistaiseksi ei vielä kovin paljon näyttöä. Heikkenevä talous huolestuttaa. Pystyykö maan hallitus pitämään koulutuslupauksensa, jos työllisyys ei kehity suotuisasti?

Opettajan rooli ja tehtävät ovat oleellisen tärkeitä ammatillisessa koulutuksessa. OAO korostaa kaikilla asteilla ja koulutusaloilla oppijan oikeutta kelpoisen opettajan opetukseen ja ohjaukseen kaikissa oppimisympäristöissä. Esim. odotettavissa oleva AMK-

rahoitusmallin muutos vaikuttaa jo nyt opetushenkilöstön tehtäviin ja suuntaa työaikaa pois opetuksesta TKI-tehtäviin.

OAO muistuttaa päättäjiä edelleen taiteen perusopetuksen ja vapaan sivistystyön merkityksestä kaiken ikäisille oppijoille ja yhteiskunnalle. Vapaa sivistystyö ja taiteen perusopetus tulee tunnistaa omina koulutusjärjestelmän osinaan. Niitä on opittava hyödyntämään esim. oppivelvollisuuden laajentamisessa ja koulutustason nostotavoitteiden saavuttamisessa. Niiden potentiaalista on toistaiseksi hyödyntämättä merkittävä osa.

Ammattikorkeakouluilla ja yliopistoilla on omat tehtävänsä ja profiilinsa. Ne tuottavat erilaisia tutkintoja. Hallitusohjelmassa tilanne vakiinnutettiin. Kumpaakin sektoria tarvitaan itsenäisinä, omien lainsäädäntöjensä mukaan toimivina kokonaisuuksina. Yhteistyötä korkeakoulujen kesken ja korkeakoulujen ja toisen asteen välillä kannatamme.

OAJ on tehostanut korkeakoulusektorin edunvalvontaa perustamalla korkeakoulutyöryhmän ja siinä OAO:lla on merkittävä edustus. OAO edellyttää, että korkeakoulutyöryhmä jatkaa työtään myös seuraavalla OAJ:n hallituskaudella. Korkeakouluvision 2030 toteuttaminen näkemystemme mukaisena edellyttää vahvaa korkeakouluvaikuttamista sekä OAJ:lta että OAO:lta. Ammattikorkeakoulutuksen tunnetuksi tekeminen ja sen merkityksen kirkastaminen vaatii edelleen aktiivista työtä.

Opettajankoulutuksella voidaan vaikuttaa opettajien osaamiseen ja ammatin kehittämiseen koko työuran aikana. OAO:n hallitus on tehostanut toimintaansa ammatillisen opettajankoulutuksen alueella perustamalla OAO:n oman opettajankoulutustyöryhmän, joka valmistelee opettajankoulutuksen asioita OAO:n hallitukselle ja OAJ:n opettajankoulutustyöryhmän työhön.

.

TULO- JA PALKKAPOLIITTINEN EDUNVALVONTA

Opetusalan sopimukset ovat voimassa vähintään 31.3.2020 asti. Tavoiteasettelu kevään 2020 neuvotteluihin on ollut käynnissä OAO:n osalta keväästä 2019 ja jatkuu edelleen. Ammatillisen koulutuksen vuosityöaikasopimukset ja niiden kehittäminen ovat iso haaste seuraavalla kierroksella. Sopimusten ongelmakohtat ovat OAO:n hallituksen tiedossa ja niiden korjaamista yritetään heti tilaisuuden tullen.

Vaikka sopimuksissa ja niiden paikallisissa soveltamisissa on paljon ongelmia, olen edelleen sitä mieltä, ettei vuosityöaikasopimuksia olisi ollut viisasta jättää tekemättä. Vanhoilla sopimuksilla ongelmia olisi vähintään yhtä paljon. Nyt on mahdollisuus kehittää uutta, yhteistä järjestelmää.

Vaikka OAO:n puheissa korostuu toisen asteen edunvalvonta, pohditaan samaan aikaan myös muiden opettajaryhmien tavoitteita. Muita ei ole unohdettu.

Ammattikorkeakoulun opettajilta tulee palautetta sopimusten jälkeensä jääneisyydestä. Sopimuksissa ei ole tapahtunut viime vuosina juurikaan muutoksia, eikä palkkataso ole kehittynyt työn vaatavuuden kasvaessa. Kun AMK-rahoitus on heikentynyt yli 20 %, on se

tiennyt opettajien tehtävien resurssoinnin jatkuvaa pienenemistä ja tehtävien pirstaloitumista ja se tekee opetushenkilöstön työstä raskasta. Useiden ammattikorkeakoulujen siirtyminen Avaintasta Svistaan tuo omat haasteensa tavoiteasetteluun ja neuvottelutoimintaan.

Myös taiteen perusopetuksella ja vapaalla sivistystyöllä on omat haasteensa palvelussuhteen ehtojen kehittämisessä ja niidenkin osalta tavoitteet on asetettu sopimusten kehittämiseksi.

Opettajat ovat jaksamisensa ääri rajoilla kaikilla asteilla. Työelämäkysymykset ja jaksaminen ovat nousseet esille voimakkaasti myös tavoiteasettelussa. Miten esim. työtään aloittavan tai ikääntyneen opettajan työkuormaa voitaisiin keventää? Isoissa muutoksissa luottamusmiehen ja työsuojeluvaltuutetun apu on usein tarpeen. Luottamusmiesten ja työsuojeluvaltuutettujen toimintaedellytysten parantaminen on jälleen kerran koko OAJ:n tavoitteena.

JÄRJESTÖ- JA VIESTINTÄPOLIITTINEN EDUNVALVONTA

OAJ:n strategiatyö ja järjestötoiminnan uudistaminen ovat käynnissä. OAO on aktiivisesti mukana uudistamisessa ja strategiatyössä. OAJ:n merkittävänä osana OAO toteuttaa tulevaa strategiaa ammatillisten opettajien osalta.

OAO:n valtakunnallisten yhdistysten jäsenmäärän väheneminen on jatkunut opettajamäärän vähentyessä oppilaitoksissa. Jäsenhankinta on valtakunnallisten yhdistysten tehtävä, mutta huoli siitä on yhteinen ja yhdessä siihen yritämme löytää ratkaisut. Ammatillisten opettajien järjestäytymisaste olisi saatava kohoamaan. OAO on suunnitellut yhdessä OAJ:n kanssa jäsenhankinnan tehostamiskeinoja. Myös järjestötoiminnan uudistaminen ja strategiatyö tähtäävät siihen, että OAJ ja sen jäsenyhdistykset ovat houkuttelevia myös tulevaisuudessa.

OAO kannustaa ammatillisia opettajia perustamaan työnantajakohtaisia paikallisyhdistyksiä edunvalvonnan tehostamiseen. Yhteinen työnantajakohtainen paikallisyhdistys saattaa myös tehostaa jäsenhankintaa ja tehdä järjestöstä tutumman ja jäsenlähtöisemmän kuin mitä se on tällä hetkellä.

OAO:n oma toiminta tarvitsee jatkuvaa kehittämistä ja siihen on panostettava myös tulevana vuonna. Jäsenryhmien yhteistyö ja luottamus ovat oleelliset toiminnan kehittämisessä. OAO jatkaa oman viestintänsä kehittämistä aktiivisesti ajanmukaiseksi ja vaikuttavaksi.

Myös ammatillisten opettajien on valmistauduttava järjestöllisiin toimiin, jos sopimukseen ei päästä neuvotellen, sen edellinen neuvottelukierros osoitti. Neuvottelutilanne saattaa edellyttää myös solidaarisuutta ja toimia jonkin muun kuin oman ryhmän puolesta ja siihenkin on oltava valmis.

LOPUKSI

Vuonna 2020 edunvalvontatehtäviä tulee riittämään ja niiden vaikeuskerroin ei ainakaan helpotu. Meidän on tuotava esille ammatillisten opettajien näkemykset ja vaatimukset neuvottelupöytiin ja uudistusten linjauksiin. Meidän tehtävämme on puolustaa ammatillista opettajaa muuttuvassa toimintaympäristössä. Meidän tulee myös yrittää nähdä millaisessa tulevaisuudessa opettaja työtään tekee ja kehittää palvelussuhteen ehtoja vastaamaan muuttuvaan tulevaisuuteen.

Yhdessä, toisiamme tukien saamme aikaan tuloksia ammatillisten opettajien parhaaksi.

Päivi Koppanen

OAJ:n Ammatilliset Opettajat OAO ry, puheenjohtaja